

REDDINGSBRIGADE

Zwemmen in
oppervlaktewater:
hoe zit dat?

Rob Baars, Marcel Jagersma, Koen Breedveld

Zwemmen in oppervlaktewater: *hoe zit dat?*

Juni 2020

Rob Baars, Marcel Jagersma, Koen Breedveld

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNBRD.

© 2020 Reddingsbrigade Nederland - KNBRD

Voorwoord

Nederland is een waterrijk land. En daar wordt volop van genoten. Zodra het weer het toelaat, duiken Nederlanders het water in: de zee in, in meren en plassen, en zelfs in rivieren, kanalen en grachten.

Die zwemlustigheid brengt ons veel: we beleven plezier in het water, samen met anderen, en het actief zijn houdt ons vitaal en gezond.

Maar aan zwemmen in oppervlaktewater kleven ook risico's. Een zee, meer of rivier is geen zwembad, waar onder gecontroleerde omstandigheden en met afdoende voorzorgsmaatregelen te water wordt gegaan. Zwemmers kunnen te maken krijgen met plotselinge diepte, koud water, golfslag en stroming. Dat zijn andere omstandigheden dan waarin ze hebben leren zwemmen.

Jaarlijks verdrinken er zo'n honderd mensen, zelfmoorden en verkeersongevallen niet meegeteld. En hoewel het aandeel verdrinkingen gelukkig klein is, geldt voor iedere verdrinking dat dat er één te veel is. Het contrast tussen de motivatie om te water te gaan – pret, plezier – en de helaas soms noodlottige afloop geeft verdrinken bovendien een extra tragiek. Een verdrinking maakt indruk. De vele media-aandacht die iedere verdrinking weer oproept, weerspiegelt hoezeer dit noodlot ons aangrijpt.

In dit document bieden we geïnteresseerden een beknopt en helder inzicht in hoe zwemmen in oppervlaktewater, en met name de zwemveiligheid in Nederland, is geregeld. Welke partijen houden zich hiermee bezig? Wat zijn hun rollen? Welke regelgeving is van toepassing? Het project maakt deel uit van het grotere programma NL Zwemveilig, dat wordt gecoördineerd door de Nationale Raad Zwemveiligheid en financieel wordt ondersteund door het ministerie van VWS.

We hopen met dit overzicht een bijdrage te leveren aan het debat over hoe we ervoor zorgen dat mensen veilig zwemmen, ook of juist in oppervlaktewater. Want zwemmen is leuk en goed, en moet vooral worden gestimuleerd. Maar dan moet zwemmen ook wel zo veilig mogelijk gebeuren.

Leendert de Lange
voorzitter Reddingsbrigade Nederland

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
2.	Indeling aangewezen zwemlocaties	9
2.1	Niet verboden om te zwemmen	9
2.2	Aangewezen zwemlocaties	9
2.3	Toekennen kwalificatie aangewezen zwemlocatie	10
2.4	Klassen en categorieën	11
3.	Relevante wet- en regelgeving	13
3.1	Europese zwemwaternrichtlijn 2006/7/EG	13
3.2	Wet hygiëne, veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	13
3.3	Waterwet (2009)	13
3.4	Wet veiligheidsregio's (2010)	14
3.5	Wet publieke gezondheid (2008)	14
3.6	Binnenvaartpolitiereglement (1983)	14
3.7	Handreiking fysieke veiligheid zwemmers in oppervlaktewater (2008)	14
3.8	Omgevingswet en Bkl (2022)	14
4.	Actoren en hun rollen	17
4.1	Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat	17
4.2	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	17
4.3	Provincie/Omgevingsdienst voor aangewezen zwemlocaties	17
4.4	Waterbeheerders voor aangewezen zwemlocaties	18
4.5	De houder/beheerder/eigenaar van een zwemlocatie	19
4.6	Veiligheidsregio's	19
4.7	Brandweer	20
4.8	Nederlandse Kustwacht	20
4.9	Reddingsbrigade Nederland	20
4.10	Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij	20
4.11	Nationale Raad Zwemveiligheid	20
4.12	Project NL Zwemveilig	21
4.13	Overige actoren	21
4.14	Overleggrema	21
5.	Conclusies	23
	Literatuur	25
	Relevante websites en documenten	27
	Bijlage 1: Bepalingen over toezicht	29
	Bijlage 2: Zwemwaterprofiel	31
	Colofon	32

1. Inleiding

Zwemmen is in de eerste plaats leuk en gezond. Samen lekker zwemmen levert sociaal en gezondheidskapitaal op, en vertegenwoordigt zo ook een belangrijke economische waarde (nog los van wat men zoal consumeert op en langs het water). Maar zwemmen kan soms ook gevaarlijk zijn. De zee, de rivier maar ook meren, plassen en kanalen zijn geen zwembad. Zwemmers kunnen te maken krijgen met stroming, plotselinge diepte, golfslag en koude, en komen in dat water soms ook andere watergebruikers tegen, met bijvoorbeeld een boot, waterscooter of surfplank. Al die factoren bemoeilijken het zwemmen en maken dat mensen hun vermogen tot zwemmen, aangeleerd veelal in het comfortabele zwembad, overschatten. Helaas verdrinken er jaarlijks dan ook nog rond de honderd mensen (CBS 2019). De meeste verdrinkingen vinden plaats in oppervlaktewater: in de zee, in meren en plassen, en rivieren en kanalen.

Het beleid gericht op veilig zwemmen, kent drie bouwstenen:

1. leren zwemmen;
2. bewust zwemmen;
3. een veilige zwemomgeving.

Belangrijkste uiteraard is dat mensen leren zwemmen. Daar is de eerste bouwsteen op gericht: zorgen dat zoveel mogelijk kinderen op zwemles gaan, en bij voorkeur Zwemdiploma C halen. Het eerste lukt goed, want de meeste Nederlanders halen een zwemdiploma. Maar nog lang niet iedereen haalt het C-diploma (Mulier Instituut 2020). Daar valt nog winst te behalen.

De tweede bouwsteen handelt over het informeren van burgers over veilig zwemmen. Meerdere partijen (onder andere de NRZ, Reddingsbrigade Nederland, Rijkswaterstaat) informeren het publiek over de risico's van het zwemmen in oppervlaktewater¹. Dat beleid heeft althans enig succes, want burgers lijken te begrijpen dat 'de zee geen zwembad is' (Mulier Instituut 2020). Of dat besef het resultaat van de gepleegde communicatie-inspanningen is, is (bij gebrek aan evaluaties) niet duidelijk. De algehele indruk is dat een deel van de verdrinkingen voorkomt uit het feit dat veel mensen de risico's van het zwemmen in oppervlaktewater onderschatten, en/of hun zwemvaardigheid overschatten.

In dit document concentreren we ons op de derde bouwsteen: de zwemomgeving zelf. Welke regelgeving is van toepassing op het veilig zwemmen in oppervlaktewater, en welke partijen spelen hierbij een rol? We focussen ons in het rapport met name op het zwemmen in zoet water. Het zwemmen in zee blijft grotendeels buiten beschouwing. Onze focus ligt daarbij primair op het beleid dat erop is gericht om het risico op verdrinken te voorkomen, en minder op het beleid om het oplopen van ziektes te voorkomen vanwege een verminderde waterkwaliteit.

Het document is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 staan we kort stil bij de indeling in typen oppervlaktewater. In hoofdstuk 3 gaan we in op de wet- en regelgeving. In hoofdstuk 4 benoemen we de diverse actoren die een rol spelen in de vormgeving van de zwemveiligheid. In het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 5, formuleren we de belangrijkste aandachtspunten uit onze analyse.

¹ De term 'oppervlaktewater' in dit rapport omvat al het zichtbare, bovengrondse water dat aanwezig is in onder andere meren, sloten, kanalen, rivieren. Om verwarring te voorkomen, wordt deze term eenduidig in dit document toegepast.

2. Indeling aangewezen zwemlocaties

2.1 Niet verboden om te zwemmen

In het waterrijke Nederland mag men overal zwemmen, tenzij het expliciet verboden is. Verboden waar je mag zwemmen zijn opgenomen in bijvoorbeeld het Binnenvaartpolitiereglement. Zo staat in artikel 8.08 vermeld, dat zwemmen verboden is in een doorgaande vaarroute of in routes van veerponten, in havens en in de nabijheid van bruggen, sluizen en viaducten. Dit soort verboden vloeien voort uit de wet en worden in de meeste gevallen niet op locatie aangegeven, bijvoorbeeld door borden. Burgers worden geacht de wet te kennen – of dat ook zo is, is een andere vraag.

Rijkswaterstaat kan de toegang tot oppervlaktewater waarin wordt gezwommen geheel of gedeeltelijk verbieden of beperken als de vervulling van maatschappelijke functies (bijvoorbeeld: het scheepvaartverkeer) in het geding is. In de praktijk gebeurt dat echter niet of nauwelijks. Op talloze plaatsen in Nederlandse rivieren wordt er gewoon gezwommen. Rijkswaterstaat heeft de mogelijkheid om dat te verbieden, maar kiest daar niet voor, primair omdat handhaven in de praktijk ingewikkeld is (en de hinder voor het verkeer beperkt is).

Als grote drommen mensen regelmatig aan de rand van de rivier samenkomen om te zwemmen, kan de provincie ervoor kiezen om de locatie aan te wijzen als zwemlocatie. Indien de locatie niet aangewezen kan worden – bijvoorbeeld als de zwemveiligheid onvoldoende kan worden geborgd - moet er een zwemverbod worden ingesteld. Dit gebeurt echter niet vaak. Een nadere definitie van 'grote aantallen regelmatige zwemmers' is ook niet gegeven; dit is naar het oordeel van Gedeputeerde Staten. Ook zijn provincies bevoegd zwemverboden in te stellen als er iets met de waterkwaliteit, hygiëne of veiligheid niet in orde is. Ook dit gebeurt echter niet vaak. Jaarlijks worden er zo'n 10 tot 15 verboden ingesteld (bijvoorbeeld als 'blauwalg' door warm weer het zwemmen tot een risico maakt voor de gezondheid). Wat vaker voorkomt, is dat de provincie een waarschuwing of negatief zwemadvies instelt vanwege bijvoorbeeld zwemmersjeuk of blauwalg, als het risico voor de gezondheid beperkt is.

Tot slot biedt de Wet publieke gezondheid gemeenten de mogelijkheid om de toegang tot gebieden (dus ook gebieden waarin zwemlocaties zijn gelegen) te verbieden als de volksgezondheid in gevaar kan komen. Van de laatste twee opties wordt nauwelijks gebruikgemaakt.

2.2 Aangewezen zwemlocaties

Zwemmen in oppervlaktewater wordt in Nederland dus niet of nauwelijks verboden. Om de veiligheid van het zwemmen in oppervlaktewater toch te vergroten, wijzen autoriteiten formele zwemlocaties aan. Daarvan telt ons land er nu 770. Deze zwemlocaties zijn te herkennen aan grote blauwe informatieborden (zie het voorbeeld op pagina 10) en te vinden op de website Zwemwater.nl of in de zwemwater-app. Zwemmen op een aangewezen zwemlocatie (zie ook 2.1) ten opzichte van ander water is veiliger, omdat er tijdens het zwemseizoen (1 mei tot 1 oktober) controle plaatsvindt van de waterkwaliteit, hygiëne en veiligheid, en er maatregelen (waarschuwing, negatief zwemadvies of zwemverbod) worden genomen als daarmee iets niet in orde is. In een aangewezen zwemlocatie kun je doorgaans tot een diepte van 1.40 meter geleidelijk het water in lopen en als dat niet mogelijk is, word je daarvoor door middel van borden gewaarschuwd.

2. Indeling aangewezen zwemlocaties

Informatiebord van de provincie Zuid-Holland

Overigens wil het feit dat Nederland zo'n 770 aangewezen zwemlocaties telt niet zeggen dat iedereen die in de openlucht wil zwemmen dat doet op een aangewezen zwemlocatie. Veel mensen zwemmen in rivieren, meren en plassen, die daar niet voor zijn aangewezen en waar geen expliciete veiligheidsmaatregelen zijn getroffen. Hoe die verhouding precies ligt, is onbekend.

2.3 Toekennen kwalificatie aangewezen zwemlocatie

Het is de provincie die in de vigerende wetgeving in Nederland een locatie aanwijst als 'aangewezen zwemlocatie'. Als ergens regelmatig grote aantallen mensen zwemmen dan zou die locatie, als de waterkwaliteit voldoende is, moeten worden aangemerkt als 'aangewezen zwemlocatie' (en moet er worden geïnvesteerd in beheersmaatregelen). In de praktijk gebeurt dat niet altijd. De Gedeputeerde Staten van de provincies stellen jaarlijks een besluit tot aanwijzing en functietoekenning op van alle officiële zwemlocaties in hun provincie. Voor de kustwateren en wateren die een open verbinding hebben met een grote rivier kent Rijkswaterstaat de functie toe. Voor de overige wateren zijn de provincies bevoegd. Provincies stellen ook het zwemseizoen vast (nu nog: van 1 mei tot 1 oktober). Met de nieuwe Omgevingswet zal hier trouwens nog het nodige in veranderen (zie 3.8).

Bij de beoordeling voor het aanwijzen of afvoeren van zwemlocaties spelen - nu nog - de volgende vragen een belangrijke rol.

1. Voldoet de zwemlocatie aan de definitie van zwemwater (art. 1 lid 3 EU zwemwaterrichtlijn)?
2. Conflicteert de functie zwemwater niet met andere functies?
3. Is de zwemlocatie voldoende veilig?
4. Is de bereikbaarheid / infrastructuur van de locatie voldoende (te maken)?
5. Zijn op de locatie onderhoud en beheer in redelijke mate gewaarborgd?
6. Kan de zwemlocatie (eventueel na het treffen van maatregelen) structureel voldoen aan de zwemwaternormen?
7. Zijn op de zwemlocatie (eventueel na het treffen van maatregelen) geen problemen te verwachten als gevolg van proliferatie van blauwalgen, macroalgen en/of marien fytoplankton?

2.4 Klassen en categorieën

Zwemlocaties zijn op grond van de Europese zwemwaterrichtlijn ingedeeld in vier klassen (slecht-aanvaardbaar-goed-uitstekend). De klasseindeling is gebaseerd op twee fecale bacteriologische parameters, *Escherichia coli* en Intestinale enterococci, gemeten over een periode van vier jaar. De kans op ziek worden is groter bij een zwemlocatie in de klassen 'slecht' en 'aanvaardbaar'. Voor zwemlocaties in de klasse 'slecht' stelt de provincie gedurende het gehele zwemseizoen een negatief zwemadvies of een zwemverbod in. Zwemlocaties die vijf jaar achtereen in de klasse 'slecht' zijn ingedeeld worden niet meer als zwemlocatie aangewezen.

Relevanter voor het risico op verdrinken is, dat in de Wet hygiëne veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (zie 3.2) zwemwater wordt ingedeeld in categorieën. Er bestaan vier categorieën zwemwater, te weten: categorie A, B, C en D. De categorieën A en B hebben betrekking op zwembaden en blijven in dit document buiten beschouwing.

Categorie C

Deze aangewezen zwemlocaties zijn bedoeld voor het zwemmen of baden in oppervlaktewater, die daarvoor specifiek zijn ingericht met daarvoor bestemde voorzieningen en waar een vorm van bedrijfsmatige exploitatie aanwezig is. Deze locaties zijn vaak door een omheining afgesloten en je moet betalen om er te mogen zwemmen. Toezicht is hier verplicht². De wet stelt niet of nauwelijks eisen aan het toezicht, alleen dat er sprake is van 'voldoende toezicht' (zie 4.5).

Categorie D

Deze aangewezen zwemlocaties in oppervlaktewater zijn meestal niet specifiek ingericht voor baden en zwemmen, en hebben meestal nauwelijks tot geen voorzieningen zoals toiletten en kleedruimten. Deze locaties hebben de functie van een nutsvoorziening, zijn openbaar toegankelijk en zwemmen/recreëren is daar gratis. In een aantal gevallen wordt wel parkeergeld geheven. Het houden van toezicht is bij deze locaties niet verplicht. Zwemlocaties in de categorieën C en D hebben altijd een houder/beheerder, omdat beheer en onderhoud gegarandeerd moeten zijn. Houders/beheerders van zwemlocaties zijn onder andere recreatiebedrijven (voorheen recreatieschappen), campings/recreatieparken, Staatsbosbeheer en gemeenten. De criteria om zwemlocaties al dan niet als C-locatie aan te merken, zijn echter op verschillende manieren te interpreteren. Provincies (of de omgevingsdiensten die namens de provincie het beleid uitvoeren) gaan hier verschillend mee om (Mulier Instituut 2019).

Overigens staat het onderscheid tussen C- en D-locaties op het punt om te komen te vervallen, als gevolg van de nieuwe Omgevingswet (zie 3.8).

---

2 *Waarbij het opvallend is dat de keuze tussen C- en D-locaties, en dus tussen wel en geen toezichtplicht, binnen Nederland op verschillende gronden wordt bepaald (b.v. entreeheffing, omheinde locaties) en niet door de risico's die het zwemmen op de betreffende locatie met zich meebrengt.*

3. Relevante wet- en regelgeving

Voor zwemmen in oppervlaktewater is een groot aantal wetten en veel regelgeving van toepassing. De belangrijkste kaders zijn de Europese zwemwaterrichtlijn en de Wet hygiëne, veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz). Aan het eind van het hoofdstuk bespreken we de nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting in 2022 in werking zal treden.

3.1 Europese zwemwaterrichtlijn 2006/7/EG

De Zwemwaterrichtlijn stelt bepalingen vast voor:

- a) de controle en de indeling van de zwemwaterkwaliteit;
- b) het beheer van de zwemwaterkwaliteit; en
- c) naar het verstrekken van informatie over zwemwaterkwaliteit aan het publiek (artikel 1(1)).

De richtlijn heeft tot doel het behoud, de bescherming en de verbetering van de milieukwaliteit en de bescherming van de gezondheid van de mens, aanvullend op de Kaderrichtlijn water (artikel 1(2)). Het toepassingsbereik van de richtlijn strekt zich uit tot 'elk oppervlaktewater waar, naar verwachting van de bevoegde autoriteit, een groot aantal mensen zal zwemmen, en waar zwemmen niet permanent verboden is of waarvoor geen permanent negatief zwemadvies bestaat' (artikel 1(3)). Dit omvat ook kustwateren. De richtlijn is in 2009 in werking getreden en in de Nederlandse wetgeving opgenomen in de Whvbz. Op basis van deze regelgeving verstrekken provincies/omgevingsdiensten informatie door middel van borden op de zwemlocaties, via persberichten en op de landelijke website Zwemwater.nl en in de zwemwater-app.

De Europese zwemwaterrichtlijn wordt mogelijk dit jaar nog herzien. De evaluatie van de richtlijn heeft onder leiding van de WHO al plaatsgevonden. De belangrijkste wijzigingen gaan over het mogelijk toevoegen van een klasseindeling op basis van blauwalgen. Voor het risico op verdrinken zal er weinig veranderen, omdat de zwemwaterrichtlijn daar weinig over zegt.

3.2 Wet hygiëne, veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

Naast de wet is er ook een Besluit- en Regeling hygiëne, veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden. De Whvbz is in 1969 opgesteld en in 1984 in werking getreden. De wet en het besluit zijn daarna een aantal keren gewijzigd. Het doel van de wet is gericht op de bescherming van de hygiëne en de veiligheid van de bezoekers van badinrichtingen en zwemgelegenheden. Dit houdt onder meer in dat overdracht van ziekten, blootstelling aan toxische stoffen en letsel zoveel mogelijk worden voorkomen.

In aanvulling op de Whvbz gelden landelijke afspraken en zijn er protocollen voor blauwalgen, zwemmersjeuk en het aanwijzen en afvoeren van zwemlocaties. Aan een protocol voor de ziekte van Weil en een handreiking voor evenementen wordt op dit moment gewerkt.

3.3 Waterwet (2009)

De Waterwet beoogt het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met bescherming en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen. Op grond van artikel 6.10 van de Waterwet kan Rijkswaterstaat de toegang tot een rijkswaterstaatswerk (dus ook oppervlaktewaterlichamen) geheel of gedeeltelijk verbieden

3. Relevante wet- en regelgeving

---

of beperken. Deze bevoegdheid kan slechts worden uitgeoefend met het oog op de behartiging van de doelstelling van de wet, in dit geval de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen. Hieronder valt ook de zwemwaterfunctie.

3.4 Wet veiligheidsregio's (2010)

De Wet veiligheidsregio's beschrijft de organisatie, taken en bevoegdheden van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. Basistaak van de veiligheidsregio is de zogenaamde multidisciplinaire voorbereiding, uitvoering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

3.5 Wet publieke gezondheid (2008)

De Wet publieke gezondheid (Wpg) regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen/vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaaren kunnen opleveren. Deze wet biedt de burgemeester dan wel de voorzitter van de veiligheidsregio onder andere de mogelijkheid gebouwen of terreinen (dus ook terreinen waarin een zwemlocatie is gelegen) dan wel gedeelten daarvan te sluiten indien er een gegronnd vermoeden bestaat van een besmetting/infectieziekte.

3.6 Binnenvaartpolitiereglement (1983)

Het Binnenvaartpolitiereglement (Bpr) bevat de verkeersregels voor de Nederlandse binnenwateren. In artikel 8.08, lid 2, sub a, c, d en e zijn rechtstreeks werkende verboden opgenomen voor zwemmen in een doorgaande vaarroute of routes van veerponten, in havens en in de nabijheid van bruggen, sluizen en viaducten. Politie en Rijkswaterstaat zijn in het kader van zwemwater belast met de handhaving van een juiste naleving van het Bpr.

3.7 Handreiking fysieke veiligheid zwemmers in oppervlaktewater (2008)

Deze landelijk vastgestelde handreiking (DHV 2008)³ wordt door provincies gebruikt als hulpmiddel bij het vaststellen van de veiligheidssituatie op een (beoogde) zwemlocatie. De handleiding bevat criteria waarmee kan worden beoordeeld of een zwemwaterlocatie al dan niet veilig is en is aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn om als 'onveilig' beoordeelde locaties toch veilig te maken.

De criteria en maatregelen focussen op de fysieke omgeving en de inrichting daarvan (diepte, zonerings, drijflijnen), maar hebben daarin geen oog voor de aard en omvang van de risico's (omvang en aard van de bezoekers) of voor niet-tastbare zaken als de vormgeving van toezicht (waar daar sprake van is, bij C-locaties). De handreiking is op basis van 19 criteria opgesteld door experts van provincies, RWS, waterschappen, recreatieschappen en Reddingsbrigade Nederland. De criteria zijn niet bindend: provincies hebben een inherente afwijkingsbevoegdheid.

3.8 Omgevingswet en Bkl (2022)

Naar verwachting treedt in 2022 de Omgevingswet in werking. De Rijksoverheid wil met de Omgevingswet de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De regels voor zwemwater vallen hier ook onder.

Tegelijk met de Omgevingswet zal ook een aantal AMvB's in werking treden. Voor zwemwater

---

3 Er zijn twee versies (2008 en 2010). De versie van 18 december 2008 is vastgesteld en te vinden bij de Helpdesk Water.

in oppervlaktewater is dat het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Dit besluit stelt inhoudelijke normen voor overheden en bevat geen regels of voorschriften voor houders van zwemlocaties.

Er zijn belangrijke implicaties van de nieuwe Omgevingswet voor de kans op verdrinking.

- Het loslaten van de verplichte functietoekenning door provincies/Rijkswaterstaat. De aanwijzing van zwemlocaties zal dan in overleg met de waterbeheerder (Rijkswaterstaat of een van de waterschappen) plaatsvinden, en vergt zo meer dialoog en afstemming⁴.
- Het loslaten van het onderscheid tussen C- en D-categorieën en één regime te hanteren voor alle zwemlocaties. Hiermee komt een aantal bepalingen uit vooral het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden te vervallen. Deze bepalingen waren gericht tot de houder/beheerder van de C-locaties, zoals de plicht om te zorgen voor 'voldoende toezicht'. In de nieuwe wet komt het begrip 'houder' te vervallen. Dat betekent dat het moeilijker zal zijn om bestuursrechtelijk op te treden, als wet- en regelgeving wordt overtreden.

Als provincies dit wenselijk achten, kunnen ze vergelijkbare regels opnemen in hun omgevingsverordeningen. Op dit moment onderzoeken provincies de mogelijkheden om in hun provinciale verordeningen aanvullende maatregelen te treffen.

Zwemlocatie met drijflijn

---

⁴ Uit de wet vloeit voort dat de kosten voor de bemonstering van de waterkwaliteit voor rekening komen van de waterschappen.

4. Actoren en hun rollen

Bij het zwemmen in oppervlaktewater is een groot aantal overheden en andere organisaties betrokken. Hieronder volgen de meest belangrijke en hun rollen.

4.1 Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat

I&W is beleidsverantwoordelijk voor zwemmen in oppervlaktewater. Het ministerie maakt de regels, geeft bevoegdheden en controleert of deze goed worden opgepakt. Het ministerie is verantwoordelijk voor de jaarlijkse rapportage aan de Europese Commissie. De rapportage bevat de resultaten van de bacteriologische metingen van alle in Nederland aangewezen zwemlocaties van het afgelopen badseizoen. Uit deze gegevens worden de klassen (uitstekend, goed, aanvaardbaar of slecht) van de afzonderlijke zwemlocaties bepaald. De Commissie publiceert een jaarlijks samenvattend rapport over de zwemwaterkwaliteit in de Gemeenschap, waarin nader wordt ingegaan op de indeling van zwemwateren, op de mate waarin aan de onderhavige richtlijn wordt voldaan en op de belangrijkste beheersmaatregelen die zijn genomen.

4.2 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

VWS heeft in het kader van het sportbeleid een rol in het stimuleren van het leren en blijven sporten, waaronder zwemmen. Daarmee is ook het beleid inzake zwemvaardigheid op het terrein van het ministerie van VWS komen te liggen, al ligt de primaire verantwoordelijkheid hiervoor bij burgers zelf en zijn het de gemeentes die gaan over de zwembaden en over lokale zwemlesprogramma's. Er zijn geen rijkszwemdiploma's en het Rijk stelt ook geen eisen aan zwemlessen. Wel is er wet- en regelgeving ten aanzien van de veiligheid in zwemwater, maar dat is niet het werkterrein van VWS. Het ministerie van VWS heeft de afgelopen jaren vooral geïnvesteerd in kennisontwikkeling en netwerkvorming op het terrein van de zwemvaardigheid. Tot slot stimuleert VWS gezondheidsvoorlichting en -bevordering alsmede specifieke (preventie) programma's voor jeugd en kwetsbare groepen.

4.3 Provincie/Omgevingsdienst voor aangewezen zwemlocaties

De provincie is bevoegd gezag voor de uitvoering van de Whvbz. In een groot aantal provincies voeren omgevingsdiensten de zwemwatertaken uit. De provincie treedt dan op als opdrachtgever en de omgevingsdienst als opdrachtnemer.

Jaarlijks wijzen de provincies bestaande en nieuwe zwemlocaties aan. Zo nodig worden zwemlocaties afgevoerd, bijvoorbeeld als er uiteindelijk niet aan de waterkwaliteitseisen voor zwemwater kan worden voldaan of er geen gebruik meer van de zwemlocatie wordt gemaakt. De provincie of omgevingsdienst controleert periodiek de waterkwaliteit (toetsen analyseresultaten), hygiëne en veiligheid van de aangewezen zwemlocaties. Als daarmee iets niet in orde is, kunnen zij een waarschuwing, negatief zwemadvies of een zwemverbod instellen. Tevens voeren zij, eveneens jaarlijks, veiligheidsonderzoeken op de zwemlocaties uit. De handreiking fysieke veiligheid zwemmers in oppervlaktewater (zie 3.7) biedt hiertoe een (niet verplicht) kader.

Vanuit de regelgeving is de aandacht vooral gericht op de volksgezondheid, namelijk het zo veel mogelijk voorkomen van ziek worden door bacteriën, en minder op de veiligheid of specifiek het voorkomen van verdrinkingen. Het in de wet verplichte jaarlijkse veiligheidsonderzoek bevat geen criteria waar een dergelijk onderzoek aan moet voldoen. In de praktijk wordt hier op verschillende

4. Actoren en hun rollen

---

wijze uitvoering aan gegeven. In de komende wetgeving voor zwemwater is dit niet anders geregeld. Het verdient aanbeveling dat er net als bij zwembaden een risicoanalyse wordt opgesteld. Deze mogelijkheid is echter niet opgenomen in de komende regelgeving. In 2016 is door de Stichting Crislab in samenwerking met een expertgroep uit de branche de Leidraad basisveiligheid voor zwemwaterlocaties (Crislab 2017). Deze leidraad bevat een uitvoerige risicoanalyse voor zwemlocaties, maar heeft geen formele status en is binnen de sector ook niet actief verspreid.

Tot slot dragen provincies/omgevingsdiensten zorg voor een actieve communicatie tijdens het zwemseizoen om de zwemmers te informeren indien er wat met de waterkwaliteit, hygiëne of veiligheid aan de hand is.

4.4 Waterbeheerders voor aangewezen zwemlocaties

Waterbeheerders (Rijkswaterstaat voor de kustwateren en binnenwateren die een verbinding hebben met een grote rivier en de waterschappen voor de overige binnenwateren) controleren gedurende het zwemseizoen de waterkwaliteit (nemen van monsters en analyse) van de aangewezen zwemlocaties en zorgen ervoor dat de meetresultaten op de landelijke zwemwatersite worden geüpload. Er wordt bemonsterd of bepaalde fecale bacteriën (Intestinale enterococci en Escherichia Coli) in het water voorkomen. Blauwalggevoelige zwemlocaties worden eveneens op potentieel toxische blauwalgen onderzocht. Als er te hoge waarden van een van de parameters worden gemeten, rapporteert de waterkwaliteitsbeheerder dit aan de betreffende provincie/omgevingsdienst zodat zij kunnen beoordelen of er maatregelen moeten worden genomen om de zwemmers te beschermen.

Blauwalg

Het opstellen, beoordelen en updaten van zwemwaterprofielen behoort ook tot de taken van de waterbeheerder. Een zwemwaterprofiel is een uitgebreide karakterschets van een zwemlocatie, inclusief een beschrijving van bronnen van verontreiniging en risico's die hieruit voortkomen. Aan de hand van een zwemwaterprofiel is het mogelijk vast te stellen welke maatregelen getroffen moeten worden om de waterkwaliteit te verbeteren.

Het profiel geeft met name een beschrijving en beoordeling van oorzaken van verontreinigingen die het zwemwater kunnen aantasten en schade kunnen toebrengen aan de gezondheid van zwemmers.

Het actuele zwemwaterprofiel van elke zwemwaterlocatie is te vinden op de website Zwemwater.nl. In de profielen wordt veel informatie opgenomen over de waterkwaliteit, conform de aanleiding om met de site te starten (zie 3.1). Ook worden zaken opgenomen die met zwemveiligheid (als in het risico op verdrinken) te maken hebben. Dit betreft dan vooral zaken die visueel waarneembaar zijn op de locatie, zoals of er drijflijnen liggen. Maar of er wel of geen toezicht wordt gehouden, wordt niet vermeld (zie bijlage 2). Dit is voor burgers niet eenduidig.

4.5 De houder/beheerder/eigenaar van een zwemlocatie

Voor een categorie-D zwemlocatie gelden alleen waterkwaliteitseisen. De houder moet zorgdragen voor een goed beheer en onderhoud, hygiëne en veiligheid. Daarom zijn minimale voorzieningen als prullenbakken noodzakelijk. Verder moet regelmatig zwerfvuil worden verwijderd en is het belangrijk dat de veiligheid en de waterkwaliteit in de gaten worden gehouden. Honden moeten worden geweerd.

Naast het bovenvermelde gelden voor de houder van een categorie C-zwemlocatie aanvullende voorschriften. Zo moeten er voldoende toiletten aanwezig zijn, dient de waterkwaliteit tijdens het zwemseizoen fysiek te worden gecontroleerd en moeten eventuele afwijkingen (indien aanwezig in een logboek) worden opgenomen. De grenzen van het voor het zwemmen bestemde gedeelte van het water zijn voor bezoekers op duidelijke wijze aangegeven. Het voor zwemmen bestemde gedeelte moet worden afgebakend bijvoorbeeld door middel van een drijflijn. Indien er schepen varen of watersportactiviteiten plaatsvinden, dienen de functies zwemmen en varen/surfen en dergelijke te worden gescheiden. Het bodemverloop mag tot een diepte van 1.40 meter geen steilere helling hebben dan 0.06 meter per strekkende meter. Voor locaties met een steilere helling kan bij de provincie ontheffing worden aangevraagd. Er gelden voorschriften voor springvoorzieningen als duikplanken en startblokken. Verder geldt – vooralsnog, zie 3.8 over de Omgevingswet - dat er tijdens openstelling in voldoende mate toezicht worden uitgeoefend. In de Whvbz staan echter geen criteria over aan welke eisen toezicht moet voldoen (zie bijlage 1).

4.6 Veiligheidsregio's

De primaire verantwoordelijkheid voor het redden van mens en dier op gemeentelijk ingedeeld water⁵ maakt onderdeel uit van de brandweezorg en ligt derhalve formeel bij het college van Burgemeester en Wethouders. De organisatie en uitvoering van de brandweezorg worden geregeld vanuit de veiligheidsregio. Het dagelijks bestuur van de veiligheidsregio bepaalt dan ook bij wie de taak van het redden belegd wordt: bij de brandweer, de Nederlandse Kustwacht, Reddingsbrigades of mogelijk een andere (particuliere) partij. Het ligt voor de hand dat daarbij gebruik wordt gemaakt van de daartoe het best toegeruste organisaties. De veiligheidsregio kan met de gekozen crisispartner bijvoorbeeld afspraken maken over inzet en coördinatie en in gezamenlijkheid procedures vaststellen.

---

⁵ Gemeentelijk ingedeeld water. Het water van de Noordzeekust is tot een afstand van 1 km vanaf de waterkant ingedeeld tot het grondgebied van de betreffende gemeente.

4.7 Brandweer

De brandweer heeft de primaire verantwoordelijkheid voor het redden van mens en dier in gemeentelijk ingedeeld water. Iedere brandweerman kan een grijpredding uitvoeren, maar als waterongevallen verder van de kant zijn of het water dieper is, kan er een beroep gedaan worden op oppervlakterreddingsteams of duikteams. Beiden zijn hier speciaal voor opgeleid.

4.8 Nederlandse Kustwacht

Bij incidentbestrijding op zee is er in veel gevallen sprake van opsporings- en reddingsactiviteiten, meestal aangeduid als Search and Rescue (SAR). De verplichte SAR-taak van de Nederlandse Kustwacht voor de kustwateren is uitgebreid met de SAR-taak voor een aantal gemeentelijke ingedeelde wateren, te weten het IJsselmeergebied inclusief de randmeren, de Waddenzee, Zeeuwse- en Zuid-Hollandse Stromen (de zogenaamde ruime binnenwateren).

4.9 Reddingsbrigade Nederland

Reddingsbrigade Nederland (statutair: Koninklijke Nederlands Bond tot het redden van Drenkelingen/KNBRD) is de overkoepelende organisatie van 157 reddingsbrigades in Nederland. De reddingsbrigades houden met inzet van vrijwillige lifeguards onder meer toezicht langs grote delen van de Noordzeekust, de Zeeuwse wateren, het IJsselmeer, en soms ook bij drukke vaarwegen en recreatiegebieden. Bond en aangesloten brigades zijn verder in het voorlichten en adviseren van overheid en publiek inzake waterveiligheid. Ze vervullen andere rollen in het borgen van de veiligheid in, op en langs het water (evenemententoezicht, Nationale Reddingsvloot). Voor repressieve taken worden de reddingsbrigades gealarmeerd door de gemeenschappelijke meldkamer (GMK) of het Kustwachtcentrum. Meerdere reddingsbrigades garanderen een 24-uurs beschikbaarheid. Andere brigades zijn inzetbaar op basis van aanwezigheid. Reddingsbrigade Nederland is een zelfstandige vereniging die bestaat dankzij ledencontributie, donaties en schenkingen.

4.10 Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij

De Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) is hulpverlener op zee en de ruime binnenwateren in het werkgebied van de Nederlandse Kustwacht. De KNRM is een zelfstandige organisatie, die bestaat dankzij donaties en schenkingen, zonder structurele overheidssubsidie. Op reddingstations langs de kust zijn reddingboten gestationeerd die worden bemand door professionele vrijwilligers. Alarmering geschiedt door het Kustwachtcentrum en gemeenschappelijke meldkamers. De KNRM garandeert haar inzet 24 uur per dag. Er wordt naar gestreefd dat 15 minuten na alarmering de reddingboten op het water zijn.

4.11 Nationale Raad Zwemveiligheid

De stichting Nationale Raad Zwemveiligheid vertegenwoordigt een breed spectrum aan partijen uit de zwemsector, die elkaar vinden in het maatschappelijke doel 'Heel Nederland Zwemveilig'. Bestuurspartijen zijn onder andere: Vereniging Sport en Gemeenten, RECRON, KNZB, Reddingsbrigade Nederland, Nederlandse Onderwatersport Bond. De primaire taak van de NRZ is borging van de kwaliteit van het zwemonderwijs in Nederland, door de uitgifte van diploma's (Zwem-ABC) en een elementaire controle op de kwaliteit van de zwemles (licentiesysteem). Daarna neemt de NRZ initiatieven om de professionaliteit van het kader in zwembaden te borgen of te vergroten (opleidingen, kennisdeling), en doet het aan publieksvoorlichting.

4.12 Project NL Zwemveilig

NL Zwemveilig⁶ is een door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ondersteund project dat in 2016 is gestart en dat wordt gecoördineerd door de Nationale Raad Zwemveiligheid. Het doel van het project NL Zwemveilig is om nieuwe én bestaande kennis over leren zwemmen en zwemveiligheid te verzamelen en delen. Deze kennis draagt bij aan het grotere doel: de zwemveiligheid van de Nederlandse bevolking op een zo hoog mogelijk niveau krijgen. Als onderdeel van het project zijn diverse studies verschenen en bijdragen geleverd aan wetenschappelijke en beleidsmatige discussies.

4.13 Overige actoren

Andere hier niet verder uitgewerkte actoren voor zwemwater zijn onder andere GGD, RIVM, gemeenten, Unie van Waterschappen en NVWA.

4.14 Overleggrema

Het onderwerp zwemveiligheid krijgt vorm binnen een netwerk van organisaties. Zo'n netwerk veronderstelt gelegenheden om overleg te hebben over het te voeren beleid.

In het deskundigenberaad zwemwater (DBZ) zitten vertegenwoordigers van alle provincies of omgevingsdiensten. In dit overleg worden met name uitvoeringszaken besproken. Het DBZ legt zo nodig voorstellen voor aan de IPO Adviesgroep Waterbeleid (AGWB), die legt voorstellen voor aan de Ambtelijke Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling, Water en Wonen (AAC-ROWW) en die vervolgens aan de Bestuurlijke Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling, Water en Wonen (BAC-ROWW) en die als laatste aan het IPO-Bestuur. Dit is de IPO-lijn.

Daarnaast loopt de landelijke kolom Water, daaronder kan het Landelijk Zwemwateroverleg (LZO) worden gepositioneerd. In het LZO zitten afgevaardigden van het ministerie van I&W, RWS, Waterschappen, Unie van Waterschappen, VNG, GGD, RIVM, provincies, Reddingsbrigade Nederland en recreatiebedrijven. De formele kolom Water begint bij het Cluster Monitoring, Rapportage en Evaluatie (MRE), vervolgens Programmeerteam Smal, Programmeerteam Breed en tot slot de Stuurgroep Water waarin de minister van I&W zitting in heeft en onder andere een IPO-bestuurder.

De Landelijke Zwemwaterdag, in 2018 geïnitieerd door het ministerie van I&W, is de afgelopen twee jaar uitgegroeid tot een gewaardeerd platform voor de diverse stakeholders om elkaar te ontmoeten en kennis te delen.

---

6 Zie de [website](#) van NL Zwemveilig.

5. Conclusies

In dit document hebben we benoemd welke wet- en regelgeving van toepassing is op het zwemmen in oppervlaktewater, en welke partijen een rol spelen in de vormgeving van het beleid in deze. We stellen vast dat de zwemveiligheid in oppervlaktewater vorm krijgt in een ingewikkeld landschap van actoren en regels. Provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen en een zeer divers landschap van 'houders' van heel verschillende typen zwemlocaties waken samen, onder de stelselverantwoordelijkheid van het ministerie van I&W, over de veiligheid van zwemmers – en weten zich daarin ondersteund door de hulpverlening vanuit lokale reddingsbrigades, de KNRM of andere hulpverleningsorganisaties. Hoewel historisch zo gegroeid, maakt de complexiteit van dit zwemveiligheidsbeleidsnetwerk het er niet makkelijk op om vernieuwing te realiseren.

Lastig punt in de discussie is en blijft dat het beleid van overheden en instanties zich concentreert op de 770 aangewezen zwemlocaties. Veel van het zwemmen vindt echter plaats daarbuiten, op locaties die daar niet voor zijn aangewezen of op zijn ingericht. Hoe groot dat aandeel precies is, is niet bekend. Het beleid om het zwemmen buiten de aangewezen zwemlocaties te ontmoedigen, stoelt vooral op het (met beperkte middelen) bekendmaken van waar aangewezen zwemlocaties zich bevinden (via de site/app van [Zwemwater.nl](https://www.zwemwater.nl)). Zwemverboden worden in de praktijk nauwelijks ingesteld en daar waar zwemmen wel verboden is (onder andere bij vaarroutes, viaducten en bruggen) is handhaving geen prioriteit.

De bestaande wet- en regelgeving laat veel ruimte aan partijen om zelf invulling te geven aan maatregelen. Voor belangrijke kwesties zoals het uit te voeren veiligheidsonderzoek, de wijze waarop toezicht wordt georganiseerd of de keuze of ergens toezicht zou moeten worden gehouden, is er veel ruimte voor stakeholders om daar zelf vorm aan te geven (Mulier Instituut 2019). Die situatie roept de vraag op of meer kaders of richtlijnen zouden bijdragen aan een grotere zwemveiligheid. Maar die vraag valt op basis van deze inventarisatie niet goed te beantwoorden. Daartoe ontbeert de sector de benodigde kennis. Beleidsevaluaties vinden nog niet of nauwelijks plaats, en de beschikbare cijfers over verdrinkingen bieden te weinig aangrijpingspunten om beleid op te baseren.

De nieuwe Omgevingswet, die in 2022 zal ingaan, zal nieuwe vraagstukken oproepen. Met name het afschaffen van de figuur van een 'houder' van een zwemlocatie, en van het onderscheid tussen C- en D-locaties, roept vragen op. Provincies kunnen hierin corrigerend optreden door zelf in provinciale omgevingsverordeningen bepalingen op te nemen, maar lijken daartoe tot nu toe weinig toe genegen en ontvangen daartoe ook weinig impulsen.

Het beleid gericht op het vergroten van de zwemveiligheid krijgt vorm in de slipstream van maatregelen om zwemmers te behoeden voor ziektes (of erger), omdat de waterkwaliteit onvoldoende is. Zo ver als dat terrein is het zwemveiligheidsbeleid nog niet. Het ministerie van I&W deed in 2018 echter een betekenisvolle stap door met een Landelijke Zwemwaterdag partijen met elkaar in gesprek te brengen over deze taaie, maar belangrijke materie. Nederland is een waterland. Het water brengt Nederland veel, qua gezondheid, sociaal en economisch. Die waarde rechtvaardigt dat het beleid inzake het zwemmen in oppervlaktewater zich verder blijft ontwikkelen. Want voor iedereen die ermee te maken krijgt, blijft een verdrinking een dure prijs om te betalen.

Literatuur

CBS (2019). Meer verdrinkingen in 2018. Nieuwsbericht 22 juli 2019. Den Haag: CBS.

Crisislab (2017). Leidraad basisveiligheid voor zwemlocaties. Renswoude: Stichting Crisislab.

DHV (2008). Handreiking fysieke veiligheid zwemmers in oppervlaktewater. Amersfoort: DHV.

Mulier Instituut (2019). Veiligheid bij binnenwateren. Vijf casestudies. Utrecht: Mulier Instituut.

Mulier Instituut (2020). Zwemmen en zwemveiligheid. Trends in zwemgedrag, meningen over zwemmen en zwemveiligheid 2008-2019. Utrecht: Mulier Instituut.

Relevante websites en documenten

www.zwemwater.nl

www.minienw.nl

www.minvws.nl

www.reddingsbrigade.nl

www.knrm.nl

www.nlzwemveilig.nl

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veiligheidsregios-en-crisisbeheersing/veiligheidsregios

<https://www.omgevingswetportaal.nl/documenten/publicaties/2018/08/31/besluit-kwaliteit-leefomgeving-in-het-staatsblad>

<https://crisislab.nl/wordpress/wp-content/uploads/Leidraad-basisveiligheid-zwemwaterlocaties.pdf>

<https://www.helpdeskwater.nl/algemene-onderdelen/structuur-pagina/zoeken-site/@177795/handreiking-fysieke/>

<https://www.stowa.nl/sites/default/files/assets/PUBLICATIES/Publicaties%202018/STOWA%202018-W-01%20defversie%20handreiking.pdf>

Bijlage 1: Bepalingen over toezicht

Toelichting artikel 25 Whvbz.

De Whvbz zegt in die gevallen alleen dat er voldoende toezicht moet zijn. Provincies vragen om een toezichtplan maar keuren dat niet goed of af. Tijdens inspecties toetsen provincies of er voldoende toezichthouders op dat moment zijn ten opzichte van het aantal gasten en risicopunten. Er bestaan geen richtlijnen of normen die bij die toetsing worden toegepast. Het Werkboek Bhvbz (Infomil) zegt hier het volgende over;

“In de categorie C-badinrichting moet gedurende de openstelling in voldoende mate toezicht worden uitgeoefend.

Wat dit concreet inhoudt, hangt onder meer af van de maatregelen die zijn getroffen ten aanzien van gevaarlijke situaties en de aanwezigheid van reddingsmateriaal. Het toezicht zal bij deze categorie zwemgelegenheden, gezien de vaak aanzienlijke omvang en het grote aantal bezoekers op een zonnige dag, doorgaans niet adequaat kunnen geschieden in die zin dat de veiligheid zou kunnen worden gegarandeerd. Het risico van zwemmen blijft bij deze categorie altijd groter dan bij een categorie A- badinrichting (zwembad).

De wijze waarop toezicht dient te worden uitgeoefend kan per badinrichting sterk verschillen. Om die reden worden geen gedetailleerde voorschriften gegeven en wordt alleen de eis gesteld dat toezicht in voldoende mate wordt uitgeoefend. Het is de verantwoording van de houder dit naar eigen inzicht en ervaring te regelen. Hierbij zal hij vooral rekening moeten houden met weersgesteldheid en drukte.

Omdat badinrichtingen in oppervlaktewater meestal een uitgebreid aaneengesloten wateroppervlak omvatten zal het toezicht veelal door meerdere personen moeten worden uitgeoefend. In bepaalde gevallen kan aanwezigheid van een reddings- en/of patrouilleboot noodzakelijk zijn. Wanneer het zwemgedeelte dieper is dan 1,40 meter dient ten minste één van de toezichthouders de vaardigheid ‘reddend zwemmen’ te bezitten. Het is voorts van belang dat een van de aanwezige personeelsleden in het bezit is van een geldig Basisdiploma Eerste Hulp en kan beschikken over voldoende hulpmiddelen, zoals communicatiemiddelen, verbandmateriaal en eventueel een EHBO-ruimte. In vrij toegankelijke recreatiegebieden wordt veel gewerkt met duidelijke bebording waarop onder meer staat aangegeven wat voor toezicht er is. Er zijn dan bijvoorbeeld zogenaamde sociale toezichthouders, zoals parkwachters, boswachters of medewerkers van de terreinbeheerder, in het gebied aanwezig. Bovendien is op mooie dagen en/of in de vakantieperioden soms een (vrijwillige) reddingsbrigade actief.

Laatste bijstelling: 2-8-2010.”

Het Werkboek geeft een interpretatie van artikelen uit het Bhvbz, maar wordt niet consequent bijgehouden. Niet alle provincies gebruiken het. Onbekend is wat op dit moment de status van het stuk is.

Bijlage 2: Zwemwaterprofiel

Hieronder de tekst uit de richtlijn over het doel van het zwemwaterprofiel.

“Het zwemwaterprofiel

1. *Het zwemwaterprofiel als bedoeld in artikel 6 bestaat uit:*

1. *a) een beschrijving van de fysische, geografische en hydrologische kenmerken van het zwemwater, en van andere oppervlaktewateren in het beïnvloedingsgebied van het betrokken zwemwater die een bron van verontreiniging zouden kunnen zijn, welke relevant zijn voor de doelen van deze richtlijn en als bedoeld in Richtlijn 2000/60/EG;*
2. *b) een beschrijving en beoordeling van oorzaken van verontreiniging die het zwemwater kunnen aantasten en schade toebrengen aan de gezondheid van de zwemmers;*
3. *c) een beoordeling van de mogelijke proliferatie van cyanobacteriën;*
4. *d) een beoordeling van de mogelijke proliferatie van macroalgen en/of fytoplankton;*
5. *e) de volgende gegevens indien de onder b) bedoelde beoordeling aantoont dat er een risico van een kortstondige verontreiniging bestaat:*
  - o — de vermoedelijke aard, frequentie en duur van verwachte kortstondige verontreiniging;*
  - o — nadere gegevens over alle resterende oorzaken van verontreiniging, waaronder de genomen beheersmaatregelen en het tijdschema voor het wegnemen van de verontreiniging;*
  - o — de tijdens kortstondige verontreinigingsincidenten genomen beheersmaatregelen en de identiteit en contactgegevens van de instanties die met het nemen van de maatregelen belast zijn;*
6. *f) de locatie van het controlepunt.”*

Colofon

Reddingsbrigade Nederland

Dokweg 149
1976 CA IJmuiden
0255-545858
info@reddingsbrigade.nl
www.reddingsbrigade.nl

Giftenrekening NL14 INGB 0000 0076 25 t.n.v. KNBRD
KvK-nummer 40531336

© 2020 Reddingsbrigade Nederland - KNBRD

Eindredactie

Koen Breedveld
Marc van der Jagt

Vormgeving

[MFH.Design](#)

Fotografie

Aad-Tobias Huijbens
Sander Zeilstra
[Reddingsbrigade Nederland](#) (archief)

Deze publicatie maakt onderdeel uit van het project [NL Zwemveilig](#), dat zich richt op het verzamelen van kennis over zwemveiligheid. NL Zwemveilig wordt namens de zwembranche gecoördineerd door de [Nationale Raad Zwemveiligheid](#) (NRZ) en ondersteund door het [Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport](#) (VWS).

Dokweg 149
1976 CA IJmuiden
0225-545858
info@reddingsbrigade.nl
www.reddingsbrigade.nl